

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE
VOL. XXXII, 2014

S U M A R

VREMEA BRÂNCOVEANULUI

VIOLETA BARBU, <i>Cuvântul și sabia. Patriarhul Alexandriei, Gherasim Palladas (1688-1710), un reprezentant al școlii venetocretane în țările române (I)</i>	9
LIDIA COTOVANU, GHEORGHE LAZĂR, <i>Un negustor în slujba lui Constantin Brâncoveanu: epirotul Nica Papa zaraful</i>	39
PETRONEL ZAHARIUC, <i>Documente de la Constantin vodă Brâncoveanu din arhiva mănăstirii Simonopetra de la Muntele Athos</i>	73
MARIANA LAZĂR, <i>Recuperarea patrimoniului brâncovenesc în secolul al XVIII-lea. Opțiunile succesoriale ale doamnei Maria Brâncoveanu</i>	113

CRUCIADĂ TÂRZIE, CONFRUNTĂRI ȘI DISCURSURI POLITICE

LIVIU CÎMPEANU, <i>Basarab Laiotă, domn al Țării Românești: preliminarii la o monografie</i>	145
--	-----

OVIDIU CRISTEA, „Războiul cel lung” și frontul de la Dunăre: un raport al lui Sigismondo Della Torre (31 ianuarie 1596).....	173
ESTELLE DOUDET, <i>Un théâtre politique au Moyen Âge: enquête sur un objet incertain (espaces francophones, XVe-XVIe siècle)</i>	189
STOIAN SILVIU, <i>Dispute de frontieră între Transilvania și Moldova: raportul Luchsenstein (prima jumătatea a secolului al XVIII-lea) (I)</i>	211

FAMILIE, BISERICĂ ȘI SOCIETATE

ȘTEFAN S. GOROVEI, <i>Noi contribuții epigrafice. Trei pietre funerare din secolele XVI-XVII</i>	249
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, <i>Viață de copil într-o lume de adulți (Moldova, secolul al XVII-lea)</i>	279
BOGDAN ATANASIU, <i>Testamentele familiei Hudici din secolul al XVIII-lea</i>	317
ELENA FIREA, <i>O reprezentare necunoscută a Sf. Ioan cel Nou în orfevrăria medievală moldovenească: ferecătura Tetraevanghelului fiilor lui Petru Rareș (1543)</i>	337
ELISABETA NEGRĂU, <i>Hramul vechiului paraclis al mănăstirii Comana. Note privind cultul sfinților Eftimie și Spiridon în țările române</i>	359

DOCUMENTE

GRINA-MIHAELA RAFAILĂ, <i>Catalogul documentelor lui Antonie Vodă din Popești aflate în colecțiile Muzeului Municipiului București</i>	381
--	-----

DISCUȚII

ALEXANDRU MADGEARU, <i>Despre o pretinsă traducere a liturghiei în limba română efectuată în secolul al XIII-lea</i>	397
ION ȚURCANU, <i>Încă o dată despre originea denumirii de Basarabia. Răspuns la o recenzie belicoasă</i>	407

ADDENDA ET CORRIGENDA.....	417
RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE.....	439
<p><i>Diplome privind istoria comitatului Timiș și a orașului Timișoara. Oklevelek Temesvármegye és Temesvár város történetéhez, II, 1430-1470.</i> Culese de / Anyagát gyűjtötte Pesty Frigyes. Ediție, note și comentarii / Magyarázó jegyzetekkel kiadta Livia Magina, Adrian Magina, Edit. Mega, Cluj-Napoca, 2014, 478 p.; <i>Corpus Draculianum. Documente und Chroniken zum walachischen Fürsten Vlad dem Pfähler 1448-1650</i>, herausgegeben von Thomas M. Bohn, Adrian Gheorghe und Albert Weber. Band 3: <i>Die Überlieferung aus dem Osmanischen Reich. Postbyzantinische und osmanische Autoren</i>, bearbeitet von Adrian Gheorghe und Albert Weber, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden, 2013; <i>Documente privitoare la negustorii din Țara Românească</i>, editor Gheorghe Lazăr, vol. I: 1656-1688, Edit. Universității „Alexandru I. Cuza”, Iași, 2013, 431 p.; vol. II: 1689-1714, Edit. Universității „Alexandru I. Cuza”, Iași, 2014, 465 p. Iulia Mazilu (editor), <i>Șapte taine a besearecii, Iași, 1644</i>, Edit. Universității „Alexandru I. Cuza”, Iași, 2012, 609 p.; Andrei Pippidi, <i>Visions of the Ottoman World in Renaissance Europe</i>, Hurst & Company, Londra, 2012, 284 p.; Călin Felezeu, <i>Principatul Transilvaniei în epoca suzeranității otomane (1541-1688)</i>, Edit. Bybliotek, Cluj-Napoca, 2013, 436 p.; Gábor Kármán și Lovro Kunčević (ed.), <i>The European Tributary States of the Ottoman Empire in the Sixteenth and Seventeenth Centuries</i>, Brill, 2013, 449 p.; Sandra Origone, <i>Il mar Nero nei secoli della supremazia dei Genovesi</i>, Coedit, Genova, 2011, 184 p.; Ovidiu Cristea, <i>Puterea cuvintelor. Știri și război în sec. XV-XVI</i>, Edit. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014, 390 p.; Sorin Ullea, <i>Încheierea cronologiei picturii moldovenești secolele XV-XVI, cu datarea ansamblurilor de la Părhăuți și Arbure</i>, Edit. Mușatinia, Roman, 2012, 174 p. + 34 il. color.; Octavean-Radu Ivan, <i>Conciliul de la Florența. Apusul și Răsăritul în căutarea deplinei unități religioase</i>, Edit. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2013, 358 p.; Silvia Marin-Barutchieff, <i>Hristofor: chipurile unui sfânt fără chip. Reprezentările din cultura românească veche și sursele lor</i>, Edit. Mega, Cluj-Napoca, 2014, 392 p.; Svetlana Reabțeva, <i>Piese de podoabă și vestimentație din Moldova și Țara Românească în contextul</i></p>	

relațiilor cultural istorice (secolele XIV-XVII), Edit. Istros, Brăila, 2014, 259 p.+ 116 pl.; Katie Barclay, *Love, Intimacy and Power. Marriage and Patriarchy in Scotland, 1650-1850*, Manchester University Press, Manchester and New York, 224 p.; *Argeșul și Țara Românească între medieval și modern. Studii de istorie și arheologie. Prinos lui Spiridon Cristocea la 70 de ani*. Editori Dragoș Măndescu, Marius Păduraru, Ionel Dobre, Edit. Istros, Brăila-Pitești, 2013, 659 p.

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE..... 487

ABREVIERI..... 491

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXXII, 2014

SOMMAIRE

L'EPOQUE DU PRINCE CONSTANTIN BRANCOVAN

VIOLETA BARBU, <i>La parole et l'épée. Le patriarche d'Alexandrie, Gherasim Palladas (1688-1710), un représentant de l'école vénète - crétoise dans les Pays Roumains (I)</i>	9
LIDIA COTOVANU, GHEORGHE LAZĂR, <i>Un marchand au service du prince Constantin Brancovan: l'usurier épirote Nica Papa</i>	39
PETRONEL ZAHARIUC, <i>Documents du prince Constantin Brancovan conservés au monastère Simonopetra de Mont Athos</i>	73
MARIANA LAZĂR, <i>La récupération du patrimoine du prince Brancovan au XVIIIe siècle</i>	113

*CROISADE, CONFRONTATIONS ET DISCOURS POLITIQUES
(XVe-XVIe siècles)*

LIVIU CÎMPEANU, <i>Basarab Laiotă, prince de la Valachie: préliminaires pour une monographie</i>	145
OVIDIU CRISTEA, <i>„La longue guerre” au Bas Danube: un rapport de Sigismondo Della Torre (31 janvier 1596)</i>	173

ESTELLE DOUDET, <i>Un théâtre politique au Moyen Âge: enquête sur un objet incertain (espaces francophones, XVe-XVIe siècles)</i>	189
SILVIU STOIAN, <i>Disputes de frontière entre la Transylvanie et la Moldavie dans la première moitié du XVIIIe siècle: le rapport Luchsenstein (I)</i>	211

FAMILLE, EGLISE ET SOCIÉTÉ

ȘTEFAN S. GOROVEI, <i>Nouvelles contributions épigraphiques. Trois dalles funéraires des XVIe-XVIIe siècles</i>	249
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, <i>Vie d'enfant dans un monde d'adultes (Moldovie, le XVIIe siècle)</i>	279
BOGDAN ATANASIU, <i>Les testaments du XVIIIe siècle de la famille Hudici</i>	317
ELENA FIREA, <i>Une représentation inconnue du St. Jean Le Nouveau dans l'orfèvrerie médiévale moldave: la couverture du Tétraévangile des fils du prince Pierre Rareș (1543)</i>	337
ELISABETA NEGRĂU, <i>Autour de la dédicace de l'ancienne chapelle du monastère Comana</i>	359

DOCUMENTS

GRINA-MIHAELA RAFAILĂ, <i>Le catalogue des documents du prince Antoine de Popești conservés au Musée Municipale de Bucarest</i>	381
---	-----

DISCUSSIONS

ALEXANDRU MADGEARU, <i>Autour d'une prétendue traduction en langue roumaine de la liturgie au XIIIe siècle</i>	397
ION ȚURCANU, <i>Encore une fois sur l'origine du nom de la Bessarabie. Réponse à un compte rendu critique</i>	407
ADDENDA ET CORRIGENDA.....	417
COMPTES RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES.....	439
LIVRES REÇUS A LA REDACTION.....	487
ABBREVIATIONS.....	491

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE “NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE
VOL. XXXII, 2014

CONTENTS

THE AGE OF PRINCE CONSTANTIN BRANCOVAN

- VIOLETA BARBU, *The word and the sword. Gherasim Palladas, patriarch of Alexandria (1688-1710) as representative of the venetocretan school in Romanian Principalities* 9
- LIDIA COTOVANU, GHEORGHE LAZĂR, *The moneylender Nica Papa : a merchant working for Constantin Brancoveanu* 39
- PETRONEL ZAHARIUC, *Documents from the reign of Constantin Brâncoveanu in the archive of the Athonite monastery of Simonopetra* 73
- MARIANA LAZĂR, *Fighting for Brâncoveanu's inheritance in the Eighteenth century. Maria Brâncoveanu's legal actions* 113

LATER CRUSADES, CONFRONTATIONS AND POLITICAL DISCOURSES

- LIVIU CÎMPEANU, *Basarab Laiotă, lord of Wallachia: preliminary remarks for a biography* 145

OVIDIU CRISTEA, <i>The “Long War” on the Lower Danube according to a report of Sigismondo Della Torre (31 January 1596)</i>	173
ESTELLE DOUDET, <i>The political theatre in the Middle Ages: an uncertain object of study</i>	189
SILVIU STOIAN, <i>The frontier disputes between Transylvania and Moldavia: Lichsenstein’s report on the border demarcation (in the first half of the Eighteenth century)</i>	211

FAMILY, CHURCH AND SOCIETY

ȘTEFAN S. GOROVEI, <i>New epigraphical contributions. Three tombstones from 16th-17th centuries</i>	249
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, <i>The childhood in a world of adults</i>	279
BOGDAN ATANASIU, <i>The Eighteenth century testaments of the Hudici family</i>	317
ELENA FIREA, <i>Identifying Saint John the New on the silver binding of the Moldavian `543 Gospels manuscript</i>	337
ELISABETA NEGRĂU, <i>The patron saints of the Comana monastery chapel (17th- 18th centuries)</i>	359

DOCUMENTS

GRINA-MIHAELA RAFAILĂ, <i>Documents from the reign of Antonie Voda of Popești in the collections of the Bucharest municipality museum : an inventory</i>	381
--	-----

DISCUSSIONS

ALEXANDRU MADGEARU, <i>On an alleged Romanian translation of the liturgy in the 13th century</i>	397
ION ȚURCANU, <i>Once again on the origin of the name Bessarabia. A reply on a critical review</i>	407
ADDENDA ET CORRIGENDA.....	417
BIBLIOGRAPHICAL BULLETTIN.....	439
BOOKS RECEIVED.....	487
ABBREVIATIONS.....	491